

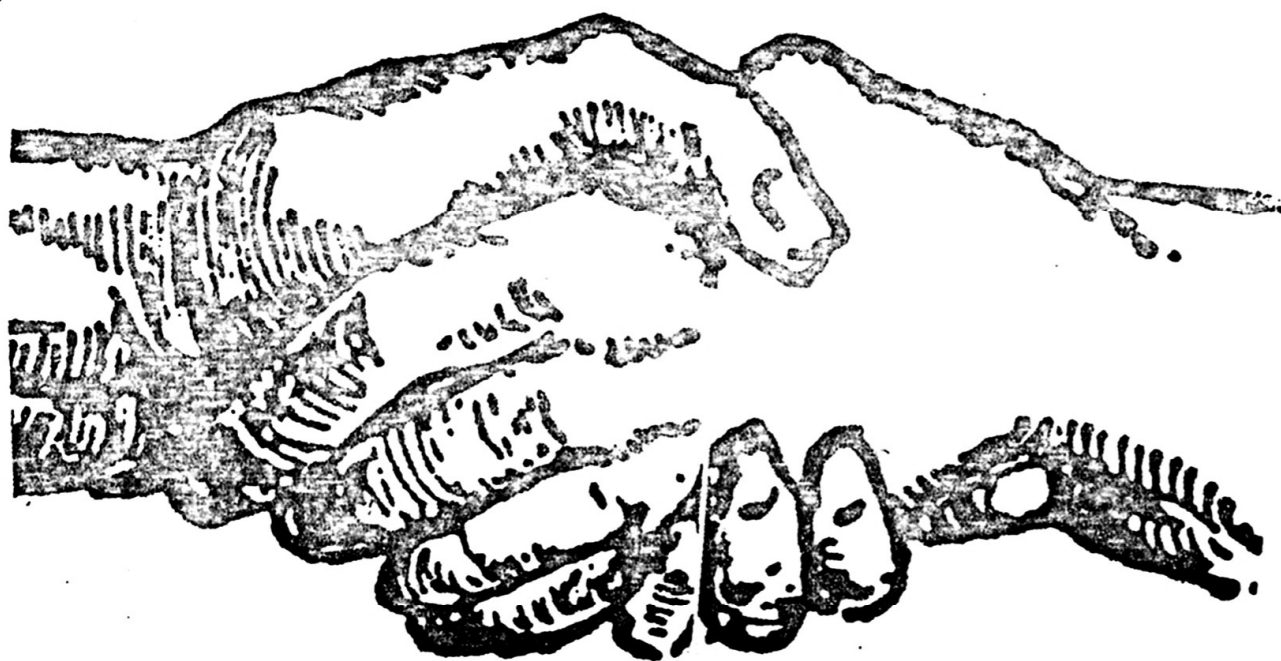
LA FEMOSA

MAIG

ARTESA DE LLEIDA

1983

QUE AQUEST GEST TANT AMICAL
SIGUI DINS DEL NOSTRE AJUNTAMENT
LA COSA MÉS NORMAL

PÒRTIC

Al principi d'aquest mes, el Grup Esplai ens sorprenia agradablement fent sortir al carrer el primer número d'una nova revista artesenca; aquesta porta el títol de L'ESPLAI i està escrita i confeccionada íntegrament pels nens que s'apleguen dins del Grup Esplai.

A la presentació del primer número, els seus responsables diuen: "El grup d'esplai a muntat una revista a la qual ens hem apuntat un grup de nois per facilitar-vos-la a vosaltres. Esperem que perdonareu les faltes i les falles tècniques. Ens nos agradaria molt que us agradés a tots vosaltres. La anirem traent cada mes; esperem perfeccionar-la dia a dia". Segueix la llista dels noms: tots els que hi participen.

L'ESPLAI és una revista escrita a mà i reproduïda a sicloestil. Té el format de quartilla (igual que la FEMOSA) i consta de 16 pàgines. A la portada hi ha un dibuix representant a Sant Jordi matant el drac (un drac de set caps), a l'interior hi ha historietes gràfiques, acudits, entreteniments, una entrevista a l'alcalde sortint, una enquesta entre els nens per a saber què és el que

voldrien que el nou alcalde fes, hi ha també una poesia i un conte; tot plegat resulta una revista simpàtica que té gust a poc.

Pensem que L'ESPLAI, de cara als nens, ha d'ésser una eina eficaçíssima per a la seva formació intel·lectual. Que ells se sentin responsables de la confecció i de la feina no pot fer més que fer-los créixer aquell neguit de recerca i de creativitat tot i com si juguessin el farà créixer la il·lusió per a fer dibuixos o escriure algun conte o poesia. Creiem que el Grup Esplai la ensermada obrien un camí com aquest per l'educació dels nostres joves.

Des d'aquestes pàgines saludem amb tot el nostre entusiasme a la nova revista L'ESPLAI. Nosaltres també ens sumem a la il·lusió de creure que la revista arrelarà i créixerà ben fort.

L'ESPLAI, andavant ..

LA FEMOSA

• • REVISTA DE INFORMCIO LOCAL • •
EDITA AGRUPACIO CULTURAL "LA FEMOSA";
C. DEL CASTELL N. 23 ARTESA LLEIDA
DIPOSIT LEGAL N. L-264-1981
SEGONA EPOCA N. 44 MAIG 1983

INDEX

PORTIC	I
NOTA DE LA QUARTA SETMANA CULTURAL	4
SOCORRISME	6
DIALECS	10
ELECCIONS DEL 8 DE MAIG (els resultats a ARTESA)	15
HA NASCUT "L'ESPLAI"	16
NOTA DE TEATRE	17
VETLLEN PER NOSALTRES	18
DE CERT FELIP V	22
BARBARISMES	24
L'EMPELTAR AL MON ROMA	25
POESIA	30
ENTRETENIMENTS	31
HUMOR	9 - 14 - 23

Els articles i opinions que apareixen a les pàgines de la FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

AMB EL SUPORT DE LA GENERALITAT

NOTA DE LA QUARTA

SETMANA CULTURAL

La quarta Setmana Cultural es presentava en mig d'un interrogant, quina seria la participació de la gent després d'una setmana plena d'activitats polítiques ? Recordem que la Setmana Cultural començava el dilluns dia 9, o sigui, l'endemà de les eleccions municipals i que als dies 1, 3 i 4 hi havia hagut les presentacions de les candidatures de Convergència i Unió, la dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE) i la de l'Entesa Artesenca (l'altra ni es va presentar ni va fer programa) La Setmana Cultural començava, doncs, en un ambient especial i tots els comentaris s'encetaven per a comentar els resultats electorals del dia abans, felicitacions per un costat decepcions per l'altre.

Els actes d'aquesta setmana han estat, més o menys, com les anteriors; quatre conferències (diguem de passada que han estat d'un nivell mig força acceptables) una pel·lícula de cinema forum (però sense forum) concert de corals, un grup d'animació, la cassola de la Unió de Pagesos i el festival de cloenda. Una cosa nova d'a-

d'aquesta setmana va estar una Assembrea de poble cridada per l'Ajuntament sortint per a donar comptes d'aquests quatre anys de gestió. També per primera vegada en molts anys (més de 30) es van plantar les virllles tradicionals del País que van entretenir molta gent la tarda del diumenge dia 15.

Tot plegat una setmana cultural molt correcta pel que fa als actes, en quant a la participació de la gent va estar un xic més probra, potser degut a tot això de les eleccions que comentàvem al començament. Pel que fa a les conferències hi havia una mitjana de participació que oscil.lava entre 50 persones el dia que n'hi hagué menys i 80 del dia que més, els actes amb més participació van estar la Cassola i el festival de cloenda.

Malgrat tot, creiem que la celebració, cada any, de la Setmana Cultural és molt positiva, i per aquest motiu esperem que el nou Ajuntament no trencarà aquesta curta tradició de quatre anys.

SOCORRISME

"CREMADES, COPS DE CALOR

I ESGOTAMENT PEL CALOR"

Les cremades son lesions produïdes pel calor en qualsevol de les llurs formes: gassos, líquids, radiscions etc.

EXISTEIX 3 formes de cremades:

- 1º grau. Es produeixen unes molèsties a la pell que es comença a envermellir. Se sentirà al·leugeriment amb alcohol o aigua.

- 2º grau: aparició d'una butllofa, no esbotzar-la; es guarirà amb mircromina i es taparà durant 24 a 48 hores.

- 3º grau. S'efectua una escara (carn cremada) i fa forma de be baixa tapar el més septicament possible i efectuar el trasllat.

ACTUACIÓ:

- En petites cremades, es posarà alcohol i després "REGRESIN espuma" o liniment oleocalcori. (preparat a la Farmàcia)

- NO punxar la butllofa mai.

- En una gran cremada, si la persona porta foc damunt, no s'ha d'apagar amb aigua ni amb cap tipus de líquid. S'ha d'apagar amb roba.

- No s'ha d'arrencar (una vegada apagat el foc) les peces de roba que estiguin adherides al cos.

- Embolicar-lo amb roba neta per evitar infeccions.

- Si no ha perdut el coneixement se li donarà 1 litre d'aigua i 1 cullerada de bicarbonat o 1 cullerada de sal.

- Trasllat.

ES PRODUEIX COP DE CALOR

Quan s'efectua un exercici muscular intens i s'ha produït un excés de calories que són donades per la sang, i d'aquí passen a altres parts de l'organisme mitjançant la suor de la pell per la qual es elimina la sang. Per l'augment de respiracions des dels pulmons al mig ambient el organisme tracta de refrigerar-se.

Les afeccions més comuns per l'augment de temperatura exterior son: COP DE CALOR I ESGOTAMENT PEL CALOR.

El cop de calor afecta principalment els nens i ancians, alcohòlics i obsessos.

SÍMPTOMES

- Pell calenta i seca.
- Color rogec.
- Temperatura rectal elevada (de 41°).
- Transtorns cerebrals: confusió, transtorns de conducta, coma.

- Tensió arterial descendeix en el 50% dels casos.

ESGOTAMENT PEL CALOR: augment gradual de suoració en relació amb la càrrega de calor.

SIMPTOMES:

- Pell tèbia i humida.
- Coloració pal·lida.
- Temperatura normal o poc pujada.
- Transtorns cerebrals inexistents o molt lleugers: confusió moderada, debilitat.
- Tensió arterial sempre baixa.

ACTUACIÓ EN COP DE CALOR.

- 1- Reduir la temperatura.
- 2- Mantenir el sistema cardiovascular (massatge cardíac) si és necessari.
- 3- Tractament de complicacions.

Per a tot això fa falta col·locar a l'accidentat en un bany d'aigua freda o amb gel, fins que la temperatura baixi a 38,5° C.

- Friccionar fortament la pell per combatre la vaso-constricció.

- Donar-li de beure aigua amb sal i bicarbonat. (com a les cremades).

ACTUACIÓ PER ESGOTAMENT PEL CALOR.

- Posar a l'accidentat en lloc fresc.
- Despullar-lo i refrescar-li la pell amb una tovallola humida, per treure-li la suor i refrescar-lo tot a l'hora.
- Donar-li líquid semblat al del cop de calor.

- En cas de rampa forta, se li donarà més quantitat de sal.

- Si és presenta tensió arterial baixa, (en aquest cas estarà marejat i no es recuperarà) ha de ser vist ràpidament per un metge.

(En una altra revista es continuarà per les insolacions).

CARMEN H. BREZMES - DOLORS GALEOTE

DIALEGS...

AMB ADOLF COSTAFREDA, ALCALDE SORTINT

PREGUNTA- Com va accedir a l'Alcaldia?

RESPOSTA- En convocar-se les primeres eleccions als ajuntaments, a Artesa es va formar una candidatura independent que aglutinava tots els sectors d'esquerra (Convergència no va voler formar part d'aquesta candidatura) i per coses que passen, em vaig trobar encapçalant aquesta llista, i com que aquesta va ser la més votada i a l'hora de votar l'alcalde les altres dues candidatures (UCD amb 4 regidors i C i U amb un) van votar en blanc, vaig ser proclamat alcalde.

PREGUNTA- En quina mesura el fet d'ésser alcalde va afectar les seves relacions amb la resta del veïns?

RESPOSTA- Personalment crec que en cap. Ara el fet de ser l'alcalde m'ha fet més popular (en el sentit de més conegut) i potser això, indirectament, ha canviat les meves relacions amb els altres o a l'inrevés.

PREGUNTA- Què és el que li hagués agradat de fer i no ha pogut ?

RESPOSTA- M'haria agradat d'arreglar la Vila i tornar a plantar els arcs del Perxi. M'hauria agradat fer un museu etnogràfic on poder guardar les eines de pages que, com qui diu, fa quatre dies encara fèim anar i que ara, els joves que pugen, ni en saben el nom ni pel què servien. Aquestes coses que no són pas obres de molta envergadura, potser les hauria pogut fer si no haguéssim estat tan atrafegats amb altres obres, al dir de la gent, prioritàries.

PREGUNTA- Es va aconseguir una unitat de treball entre les diferents opcions polítiques que constituïen el Consistori ?

RESPOSTA- Malauradament, tot i la meua predisposició des d'un començament, no va estar possible. Personalismes, més que diferències polítiques, ho van impedir.

PREGUNTA- Us sembla que la vostra candidatura ha actuat satisfactòriament dins de L'Ajuntament ?

RESPOSTA- Vam entrar quatre regidors de "Entesa Artesenca" que, pels motius que ens havia empenyut a presentar-nos, formàvem un grup molt unit. Aquesta unitat en cap moment no es va desfer i això va fer possible treballar satisfactòriament dins de l'Ajuntament. Heu de pensar que érem

el primer ajuntament democràtic i a tot hora havíem d'anar improvisant la nostra actuació dins del Consistori. Crec que vam trobar la mesura justa i això és un bon senyal d'aquesta satisfactòria actuació de la nostra candidatura.

PREGUNTA- Considereu una fita de l'Ajuntament la construcció del Dipòsit de l'Aigua ?

RESPOSTA- Les obres d'abastament d'aigua potable, per la seva mateixa importància, pel seu cost (quaranta milions, en xifres rodones) i pel que significa pel poble, és una cosa de la qual, personalment, n'estic molt satisfet, però he de confessar que el projecte inicial de l'Ajuntament era molt més modest, va ser el poble, quan el vam cridar per a presentar-li el projecte el que va dir: El dipòsit el màxim de gran que permeti el terreny i la tuberia en lloc del vint que sigui del trenta. Nosaltres només vam ésser els servidors d'aquesta voluntat.

Aquesta obra, junt amb les altres, per molt importants que hagin estat, no reflecteixen la manera d'ésser d'uns homes que es diuen d'esquerra, sinó que allò que fa el pes a les obres són les setmanes culturals, la nova manera d'organitzar la Festa Major, entre altres. La fita de l'Ajuntament, doncs, és tot el conjunt de les coses realitzades.

PREGUNTA- Li ha estat difícil el compaginar la tasca d'ésser pàges amb la responsabilitat d'ésser alcalde ?

RESPOSTA- Crec que hauria estat més difícil si hagués treballat en una oficina o en qualsevol altre lloc regit per un horari estricte. Els pagesos tenim la sort que podem administrar el nostre temps de la manera que ens vagi més bé.

PREGUNTA- Creieu que ha canviat la imatge de l'anterior Ajuntament en aquests quatre anys?

RESPOSTA- És difícil, mirat de dins estant, adonar-se si la gent hi ha vist un canvi o no . Nosaltres hem fet tot el possible per tal que la imatge de l'Ajuntament canviés, i personalment crec que ha canviat.

PREGUNTA- Considereu positiu o negatiu que hi hagi quatre candidatures a l'Ajuntament ?

RESPOSTA- El fet que hi hagi quatre candidatures no em sembla cap disbarat, però, sí que considero un disbarat, es que persones d'un mateix tarannà (i pel fet de voler treballar de cara al seu partit) no s'avinguin a anar a l'Ajuntament plegats en una mateixa candidatura.

PREGUNTA- S'ho havia plantejat mai de tornar-se a presentar a les darreres eleccions ?

RESPOSTA- De fet mai no m'havia passat pel cap presentar-me com alcaldable (les meves aspiracions sempre havien mirat cap a un altre cos-

ELECCIONS del 8 de MAIG

els resultats a Artesa

Artesencs amb dret a votar..... 900

D'aquests van exercir el seu dret 692

Que representa el 76'88 per cent.

Dels 692 vots escrutats van classificar-se
d'aquesta manera :

Vots nuls 4

Vots en blanc 6

Vots vàlids 682

Aquests vots van repartir-se de la manera
següent :

ALIANZA POPULAR -AP.POP.UL. 208

ENTESA ARTESENCA. 226

PSC (PARTIT DELS SOCIALISTES. 88

C i U (CONVERGENCIA I UNIO) 168

Segons aquests resultats els repartiment
de regidors va anar d'aquesta manera :

Entesa Artesenca 3 regidors

Alianza Popular 3 regidors

Convergència i Unió. 2 regidors

Socialistes de Catalunya 1 regidor

HA NASCUT.

"L'Esplai"

Una nova revista ha nascut a Artesa de Lleida. El part ha tingut lloc al local del Grup d'Esplai, el dia 5 de maig de 1983, pel procés de ciclostil de pasta de glicerina. S'ha de fer notar que no han mancat certes dificultats de part, però en aquests moments els pares de la criatura estan molt contents i desitjosos de donar-la a conèixer a tots vosaltres.

En el moment de néixer conta amb 16 pàgines i medeix 15x21 cm. i es batejada amb el nom de "L'Esplai", sense grans cerimònies. Els pares de la criatura esperem que us farà quasi tan contents com ens n'ha fet a nosaltres.

Esperançats tots, que creixerà amb la il·lusió i l'amor necessaris sabreu perdonar també els errors que la manca d'experiència d'edat dels seus creadors li hagi pogut infondre.

Ens adrecem també a vosaltres, companys de la Femosa, des de totes les nostres limitacions per felicitar-vos i felicitar-nos.

Consell de Redacció de L'Esplai

NOTA DE TEATRE

El Grup de Teatre d'Artesa va presentar dins del festival de cloenda de la Setmana Cultural una obreta d'Apel·les Mestre titulada "La Barca dels Afligits". Una obra senzilla, però, que el nostre Grup de Teatre va tractar molt dignament, traient-li el màxim de suc que se li podia treure. "La Barca dels Afligits" en mans dels nostres actors (molt ben dirigits) va resultar d'allò més divertida. Aquesta representació preparada molt a correuita per a ser presentada a la cloenda de la Setmana Cultural ens ve a confirmar el bon moment que passa el teatre al nostre poble. D'això ja ens en vam adonar quan van posar a escena l'obra de Molier "Jordi D'entenç" Presentació molt més envejosa en tots els aspectes i que ens va plaure qui sap lo.

Esperem que s'aniran arreglant les coses pel nostre grup de teatre i que ben aviat ens oferiran d'altres representacions tan dignes com aquestes.

VETLLEN PER NOSALTRES

Avui he anat a l'estanc, a comprar el meu tabac de cada dia, i m'he trobat amb una innovació esborronadora. Al paquet hi ha l'etiqueta aquella que diu que el producte pot ésser perjudicial per a la salut. Ja ho sabia, però el fet que m'ho confirmin oficialment m'impressiona.

No tot ha estat negatiu, de cop i volta m'he sentit més occidental, com si ja tingués un peu al Mercat Comú. Això marxa. A poc a poc, però una mica d'ací, una mica d'allà, sembla que fem camí.

A més, m'he sentit valent, ja em reconeixen d'una manera institucional que me la jugo a cada glopada de fum. Es necessita molt valor per a una cosa tan bèstia i tot fa pensar que el coratge inútil, com el que es dedica a la guerra i a altres barbaritats, és dels que té més prestigi. Potser aquest és un dels decrets de l'èxit del tabac.

Passa, però, que un pensament en porta un altre i les idees tenen el vici d'encadenar-se. M'ha entrat la depressió de comprovar que som u-

una colla d'hipòcrites, perquè si un producte és tan nociu com diuen, no n'hi ha prou amb fugir de fam i de feina engantxant-hi una etiqueta, de lletra menuda, gairebé il·legible i que, a més, desapareix tan bon punt s'obre el paquet. Si això ho fa un monopoli estatal el fariseisme encara és més gros, perquè se suposa que compta amb mecanismes més eficaços per a evitar que la gent es mati xuclant un tubet de paper amb herba encesa. La sospita és inevitable: mentre es tracti d'un negoci fabulós, de molts milers de milions, els administradors trobaran la manera de tranquil·litzar-se la consciència posant-hi uns pegats que vénen a dir: "Allà tu, ja t'espavilaràs. Ja ets prou gran!" En un platet de la balança hi ha uns beneficis quantiosos i a l'altre uns quants malalts de més o de menys. El resultat de la pesada és fàcilment previsible.

D'altra banda, si admetem que el recurs de les etiquetes és vàlid (com allò de pintar calaveres als pals d'alta tensió), no ens podem quedar aquí, faríem curt d'una manera escandalosa. L'avís de "Tal o tal cosa pot ésser perjudicial per a la salut" ens empaperaria materialment i em temo que el posat de tristesa que ens va guanyant de mica en mica s'accentuaria. Hi hauria, és clar, un aspecte bo, perquè l'ofici d'enganxador d'etiquetes ocuparia nombroses brigades de treba

treballadors (feina tindrien) i el problema de l'atur gairebé entrària en fase de solució.

Per començar, si volem ésser realistes i ben objectius, tenim els establiments de maternitat. En néixer una criatura, al dors de l'etiqueta on consta la filiació del nou ser, hi hauria de figurar la llegenda: "Aquesta institució adverteix els pares de la criatura que la vida pot ésser perjudicial per a la salut." Es una exageració, ja me n'adono, però no tant com això, perquè la veritat és que, amb el pas del temps, la criatura ja s'ho trobarà.

Les brigades que deia abans no tindrien ni un moment de repòs. L'avís (o la calavera) s'hauria d'enganxar als embotits, a les conserves, a les fruites i verdures, als vins i licors, als refrescos, al peix i a la carn, a les aixetes dels domicilis públics i privats, als autobusos, al metro, als automòbils, als avions, als vaixells, a les portes dels restaurants (i de molts establiments aparentment inofensius), als ascensors, a les escales mecàniques o de pujar a peu als exèrcits que desfilen amb aire festiu - o no tant-, als llums de sostre, de paret o de sobretaula, als medicaments (torbadora paradoxa!), als parcs d'atraccions, a les estufes, als ventiladors, als llits, a les clíniques... Fins i tot al clatell de molts homes i dones, si no tots, i

Prego que tot això no s'interpreti com un al·legat a favor del tabac. Repeteixo amb unes altres paraules el que he dit abans: és un dels vicis més estúpids que s'ha inventat l'home. Trobar-se malament o morir per una cosa així no té perdó, quan tenim tant per triar.

[illegible]

DE CERT FELIP V: "al més gran hipervolejador del món"

Ens han estafat, una vegada més el temps ens has pres el pèl amb les seves petjades inexorables i amb la densa humitat de l'escuma insistent d'allò que no voldries saber, que no voldries veure. I hi vols també enganyar-nos amb confuses metafores migmoralitzants, papallonejades aquí i allà en una cavernícola nit de lluna nova, sense altres satèl.lits, ni il.lusionades flors, ni rebosts inesgotables, que l'olor a "cubata" sota la llum canviant d'estrelles apagades. Com si la pel·lícula acabés sempre amb el bes final, made in Metro Goldyn Mayer, i tot fos tan senzill, tan simple, tan fàcil.

Les llunes són de vegades també, tancats espais de dues portes, folrats amb amoquetada verdor insonoritzada, per silenciar qualsevol impuls qualsevol paraula. I els enamorats, no ploren ja més per la violació Selene en mans d'astronautes nocturns, sinó perquè la seva llum és només un pal·lid reflexe del Deu Sol i se'ls en fot tres la virginitat, d'aquests o d'altres satèl.lits, com si es coneguessin les ditades!.

No, les llàgrimes no poden esterilitzar mai cap jardí poètic, perquè elles són també un poema i perquè també dels cervells depilats dels cossos autòmats i de l'aletejar vampiresc de certa "jove bellíssima" que per cert no ho era tant (fins hi tot aquí t'equivocares) pot fer-se una metàfora.

I hom és viu i no deixa mai de creure mal-
grat tot, però se n'adona unts que també les
flors més joves, poden morir-se en primavera.

Cert Felip V

[illegible]

BARBARISMES

ES DIU

Claro!

Cuidado!

Es un críticón

La cordillera Pirinenca

S'ha derramant la llet

Els demás no venen

Es un desbarajuste!

Un eclipse de lluna

Els desperdicis

Despotricar d'algu

He fet una cuenta

Es el colmo!

La cartelera del cinema

S'ha derretit

Me'n dono compte

S'HA DE DIR

Es clar!, No cal dir!

Compte! Cura!

Es un criticaire

La serralada Pirinenca

S'ha vessat la llet

Els altres no venen

Es un desgavell!

Un eclips de lluna

Les deixalles

Malparlar d'algu

He fet un compte

Es allò que no hi ha!

La cartellera del cinema

S'ha fós

Me n'adono

Llibre consultat "Apunts de català pràctic"
del AVUI.

l'empeltar al món

ROMÀ

Dins el sistema de producció del món antic la ramaderia i l'agricultura eren les dues activitats econòmiques més importants. Així no és gens estrany que en algunes societats avançades de l'antiguitat es trobin escrits tractan aquestes activitats tan fonamentals.

Diversos són els tractats sobre l'agricultura romana que ens han arribat fins als nostres dies (I). En ells s'especifica d'una manera clara les diferents labors que calia fer durant cada època de l'any i el mode com aquestes s'havien de fer, el personal i els èstris necessaris etc. A els diferents capítols d'aquests tractats es van desgranant i passant revista a totes les activitats referides a l'agricultura i ramaderia que hom pot arribar a imaginar-se.

Són tractats molt interessants pel pagès actual que ens donen una idea de l'agricultura d'aquell temps, i per veure que aquesta no havia canviat tant fins a la mecanització del camp. Segurament que també la lectura d'aquests tractats ajudaria a canviar conceptes bastant estesos sobre

l'agricultura i la ramaderia del món antic, que la majoria de vegades estan molt allunyades de la realitat.

Com a mostra del que dic us vull presentar el que diuen alguns autors sobre l'empeltar i com es feia aquesta feina, perquè vegeu els canvis produïts, ja que aquesta es una feina força habitual en aquesta època de l'any.

Segons Varró "la major part d'arbres s'empelten en primavera més aviat que a la tardor. En qualsevol arbre que empeltis, si és del mateix gènere, solament que l'un i l'altre siguin pomeres cal empeltar esguardant el fruit de manera que la pua sigui de millor gènere que no l'arbre en què es muda". També Col.lumela dóna alguns consells previs semblants als de Varró, així ens diu "qualsevol pua es pot empeltar en qualsevol arbre si no és dissemblant en l'escorça a aquell que es vol empeltar, però també si produeix fruits semblants als d'aquest i en el mateix temps. Empelta tots els arbres quan comencin a inflar-se els botons i en lluna creixent."

Tres eren els sistemes d'empeltar, segons aquests tractats, alguns dels quals veureu que amb alguna variant es segueixen utilitzant encara a l'actualitat.

El primer el trobem esplèndidament descrit per Cató: "Talla la branca que hauràs d'empeltar

de biaix, que l'aigua s'escoli; quan la tallaràs guarda't que no desferris l'escorça; agafa una verga dura, fes-li pua, fendeix un vimet grec, aplega argila o greda poc d'arena i femta de bou, repasta-ho bé tot plegat, que es torni ben bla agafa el vimet partit, lliga'l entorn de la branca tallada, que l'escorça no s'esquinci. Quan això hauràs fet, fica la pua dos caps de dit entre escorça i llenya; després agafa una muda de l'arbre que voldràs empeltar, fes-li dos caps de dit de punta esbiaixada, treu la pua seca que has ficat, posa-hi la muda que voldràs empeltar, fes besar escorça amb escorça, fica fins allà on has fet punta. Embetuma la branca del fang pastat en gruix de tres dits; cobreix-ho tot de llengua de bou, que si plou l'aigua no s'aturi a l'escorça; ferma la llengua sobre l'escorça, que no caigui. Després volta-ho tot de palla i lligala que la gelada no la mogui."

El segon sistema ens el descriu així Col.lumela: "és un sistema molt delicat, i no convé a totes les espècies. Però el reben molt bé els que tenen una escorça humida, sucosa i forta. Tria de l'arbre que has de treure l'empelt unes rames noves i brillants i escolleix d'una d'elles un botó sa, que tingui senyals segures de llucar, fes-li al voltant un senyal de dos dits quadrats, de manera que quedi el botó enmig; fet això, talla

l'escorça seguint el senyal i desprent-la amb molta cura, que no facis mal al botó. Tria la rama més nova i brillant de l'arbre que vulguis empeltar, talla un troç d'escorça del mateix tantany que la primera i treu-la, deixant al descobert la fusta. Tot seguit hi poses l'escorça que tens preparada a la part despullada. Fet això ho lligues al voltant del botó, procurant no fer-li mal. A continuació suca el botó i les lligadures amb fang procurant que aquell quedi lliure. Talla les rames superiors perquè la sava aprofiti més l'empelt. Passats 21 dies desfes-ho."

El tercer sistema el trobem descrit en el tractat de Varró i era potser el més inusual : "De l'arbre on vol haver muda, passa una vergilla a aquell en què vols empeltar i en un ram d'aquest tallat i badat embolica el lloc de contacte, aprimat prèviament de cada banda, amb trinxet, allo que mira de dins, de guisa que d'una part allo que ha de veure l'aire tingui ajustada escorça amb escorça. Procura que la vergella empeltada estigui dreta al cel. A l'any que bé , quan aferra, es talla de l'altre arbre on es presa".

Aquests són els sistemes d'empeltar arbres fruiters, apart hi ha els sistemes emprats en altres tipus de plantes com són oliveres o ceps que queden fora dels objectius marcats en a-

aquest article i del que els tractats en parlen extensament, ja que eren plantes molt importants dins del sistema econòmic romà.

NOTA

(I) Els tractats que hom pot trobat l'abast en llibreries i biblioteques són:

M. PORCI CATO- D'agricolia. Traducció Mn. Salvador Golmés. Fundació Bernat Metge. Barcelona 1927.

L. MODERATO COLUMELA- Los doce libros de agricultura. Trad. Carlos J. Castro. Ed. Iberia, Barcelona 1959, 2 vols.

M. TERENCEI VARRO- Del camp. Trad. Mn. Salvador Golmés. Fundació Bernat Metge, Barcelona 1928.

J. Gallart

~~~~~

POESIA

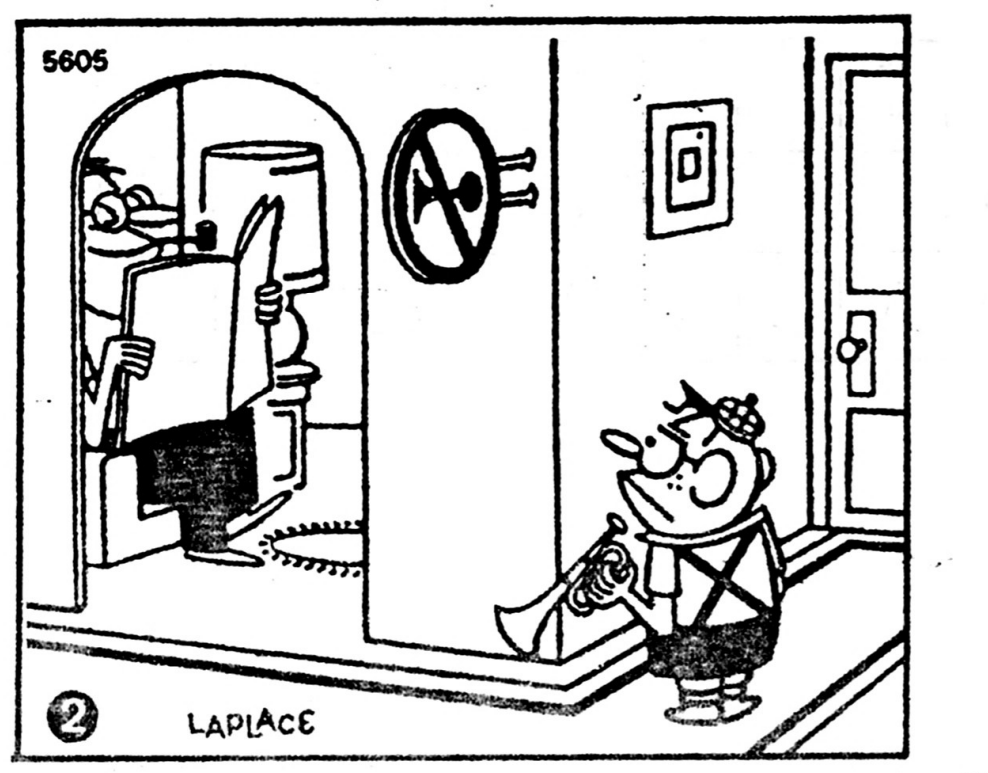
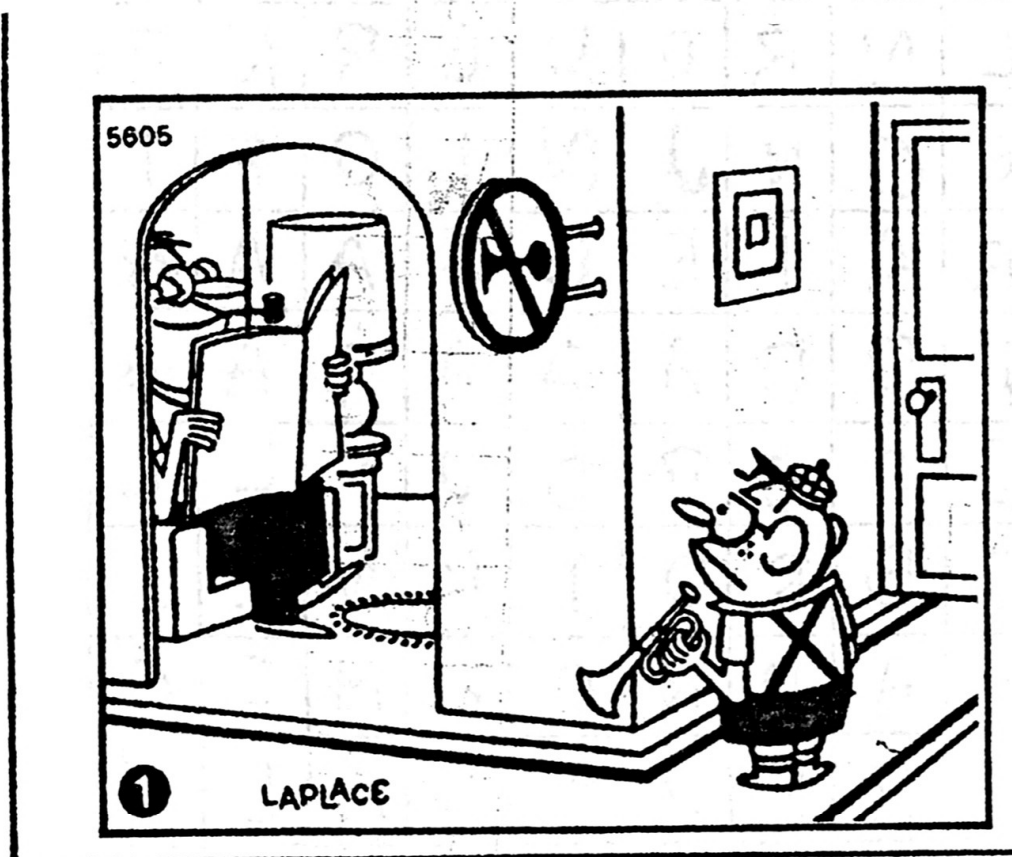
LA FUTILITAT DELS DESIGS

La boirina, l'asfalt, la tenebra
i la veu que canta en la nit
malustrança d'un regne en penúria
que ningú no coneix ni ha vist.
Què representa el teu cant,
bella ninfa ?
Es un cant melangiós i entristat
que retorna a l'ànima la pena
i evidencia la futilitat dels desigs.
Què diu aquest cant,
bella ninfa ?
Parla de l'ésser humà
la seva impotència, el seu desencís
i es plany i es queixa amb recança
contemplant aquest món que avança
duihilant de la terra la vida
i del bell mig del llavi el somris.

EULALIA

Encara que aquests dos dibuixos semblin iguals,
hi ha 8 errors.

Els sabreu trobar ?

S O P A D L L E T R E S

S	S	C	D	N	E	N	I	R	O
A	O	O	A	R	L	C	P	O	A
N	L	N	R	O	V	E	R	N	R
T	E	C	N	J	N	I	O	F	T
C	R	A	I	E	L	G	A	A	W
L	T	D	D	A	A	A	R	A	A
I	S	E	O	R	D	O	Y	L	L
M	S	B	R	O	I	R	N	L	A
E	I	A	D	R	O	P	M	E	C
N	T	R	P	Ü	A	I	A	L	N
T	E	B	A	A	M	A	M	A	A
S	L	E	L	L	A	R	L	E	M
E	O	R	O	I	T	T	A	T	S
C	M	A	L	V	A	L	V	O	A

Cercant
dins d'a
quet re
quadre
hi ha
set noms
de les
princi -
pals zo
nes vi
nicoles de
Catalu -
nya, amb
les deno
minacions
d'origen
(D. O.).

- % % % % % % % %

PISTA

TERRA ALTA , PRIORAT , CONCA DE BARBERA.
EMPORDA , ATELLÀ , PENEDÈS , TARRAGONA,

